

Laurent Petitmangin

Det nødvendige mørke

Roman

***Oversat af
Maj Dannemand***

***Oversat efter: Laurent Petitmangin,
Ce qu'il faut de nuit***

La manufacture de livres

Fus kæmper på banen. Han tackler. Han elsker at tackle. Han gør det godt uden at bringe modstanderen ud af fatningen. Men alligevel tilstrækkeligt udspekuleret til at ramme ham lidt. Nogle gange gør fyren modstand, men Fus er stor, og når han spiller, ser han ond ud. Han er blevet kaldt Fus siden han var tre. Fus for *Fuβball*. Som de siger i Luxembourg. Der er ingen, der kalder ham andet længere. Det er Fus for hans lærere, hans venner, for mig hans far. Jeg ser ham spille hver søndag. Uanset om det regner eller fryser. Jeg står og læner mig op ad gelænderet et stykke fra de andre. Fodboldbanen ligger fjernt fra alt, omgivet af poppeltræer og med parkeringspladsen nedenfor. Det lille skur,

som bliver brugt, når der skal drikkes en aperitif eller udleveres udstyr, blev malet sidste år. Plænen har været smuk i flere sæsoner, uden at nogen ved hvorfor. Og luften er altid frisk, selv midt om sommeren. Der høres ikke en lyd, kun motorvejen i det fjerne, som laver en fin rislen, som holder os fast til denne verden. Det er et smukt sted. Næsten en rigmandsfodboldbane. Man skal køre femten kilometer mod nord, til Luxembourg for at finde en bane, som er bedre vedligeholdt. Jeg har min faste plads. Lang fra bænkene, langt fra den lille trofaste gruppe. Også langt fra gæsteholdets tilhængere. Jeg har direkte udsigt over mod banens eneste reklame – kebabben, som serverer alt lige fra pizza og tacos til en Amerikaner med bøf og pomfritter i et halvt flute, eller en Stein med hvid pølse og pomfritter, også i et halvt flute. Enkelte, som Mohammed, kommer og giver mig et håndtryk "inch'Allah sætter vi dem på plads, er han i form i dag, vores Fus?", og så går de deres vej igen. Jeg hidser mig aldrig op, jeg råber aldrig som de andre, jeg afventer blot, at kampen slutter.

Det er min søndag morgen. Klokken syv står jeg op og laver kaffe til Fus, jeg kalder på ham, han vågner med det samme uden nogensinde at brokke sig, selv når han er gået sent i seng den foregående aften. Jeg ville ikke bryde mig om at skulle insistere, at skulle ruske i ham, men det er aldrig sket. Jeg taler til ham gennem døren: "Fus, det er tid til at stå op", og så står han i køkkenet et par minutter senere. Vi taler ikke. Hvis vi taler, er det om Metz' kamp den foregående aften. Vi bor i departementet med talkoden 54, men vi støtter Metz i regionen, ikke Nancy. Sådan er det bare. Vi passer på vores bil, når vi parkerer den tæt ved stadion. Der er idioter alle vegne, fjolser, der hidser sig op, lige så snart de ser en "54'er", og de er i stand til at smadre din bil. Når der har været kamp aftenen før, læser jeg journalistens notater for ham. Vi har vores yndlings-spillere, dem som man ikke skal røre ved. Som ender med at rejse. Klubben kan ikke holde på dem. De bliver stjålet fra os, lige så snart de begynder at udmærke sig lidt. Vi har stadig de andre, de trængende, dem, om hvem man tyve gange i løbet af kampen tænker, gid de ville forsvinde, jeg kan ikke holde deres dumheder ud længere. Men når alt kommer til alt - så

længe de kæmper for holdet, selv med firkantede fødder, så må de godt blive. Vi ved godt, hvad vi er værd, og vi kan godt stille os tilfredse med det.

Når jeg ser Fus spille, tænker jeg ved mig selv, at der ikke er noget andet liv, intet liv over dette liv. Der findes kun dette øjeblik med folks råben, lyden af piggene, som sætter sig fast og kommer fri af græsset, holdkammeraten som brokker sig, som man ikke finder hurtigt nok, ikke nok i dybden, dette vredesskrig, der kommer dybt nede fra halsen, når de scorer eller tager det første mål. Et øjeblik, hvor jeg ikke skal gøre noget, et af de få øjeblikke, som jeg har tilbage med Fus. Et øjeblik, som jeg ikke ville give afkald på for noget i verden, som jeg længes efter i løbet af ugen. Et øjeblik, som ikke indbringer mig andet end at være til stede, som ikke løser noget, ikke noget som helst. Når kampen slutter, kommer Fus ikke hjem med det samme. Jeg venter ikke på ham, han kommer først, når hans bror og jeg næsten er færdige med at spise aftensmad. "Vasker du mine fodboldtrøjer, Mester? – Kom ik' for godt i gang, og hvorfor skulle jeg gøre det? – Du er min lillebror, slap af, jeg skal nok betale dig det tilbage". Han tager sin tallerken, øser

mad op (side 11) og sætter sig foran eftermiddagens tv-programmer.

Klokken fem går jeg ned på partikontoret, når jeg er i humør til det. Der kommer færre og færre mennesker, efter der ikke længere bliver serveret aperitif. Det var blevet noget værre noget, fyrene arbejdede ikke længere og ventede blot på, at vi tog flaskerne frem. Vi er fire eller fem, sjældent flere. Ikke altid de samme. Det er ikke nødvendigt at folde bordene ud, som vi gjorde det for tyve år siden. De fleste arbejder ikke om mandagen. Der kommer nogle pensionister, vores Lucienne, er der, som hun plejede i sin mands tid, med en kage, som hun venligt skærer ud i stykker. Der er ingen, der taler, førend hun har skåret otte flotte stykker, ganske ensartede. En eller to mænd, som har været uden arbejde i en evighed. Debatemnerne er altid de samme, landsbyskolen, som ikke vil vare ved, eftersom den mister en klasse hvert tredje år, virksomhederne, som forlader byen én efter en, valgene. Det er mange år siden, at vi har vundet et. Ingen hos os har stemt på Macron. Heller ingen på den anden. Den søndag, var vi alle blevet hjemme hos os selv.

Vi var alligevel lidt lettede over, at hun ikke blev valgt. Og dog, det skulle ikke undre mig, hvis nogle, inderst inde, havde foretrukket, at det hele eksploderede med et brag.

Vi uddeler flyveblade efter behov. Jeg tror ikke, at det hjælper særligt meget, men der er en ung mand, som er god til at formulere sig. Som på blot én side kan forklare det lort, som ødelægger vores miner og vores liv. Jérémy. Ikke vores Jérémy. Bare Jérémy, for han er ikke fra egnen og retter hele tiden på os, hvad angår vores mani med at sætte "vores" alle vegne. Hans forældre kom hertil for femten år siden, da krumtaphusfabrikken oprettede sin nye produktionslinje. Fyrre ansættelser på én gang. Helt uventet. Vi må have indviet denne linje mindst tyve gange. Hele regionen, præfekten, parlamentsmedlemmet, alle skoleklasserne kom for at smiske for den. Selv præsten kom forbi og velsignede den i al stilhed. Journalisten fra avisen *Répu* kørte hertil i et væk for at berette om dem alle foran fabrikken - symbol på, at man kunne være fortrøstningsfulde. "Lorraine er en industriegn, og det vil den forblive". Det var

en smuk blond kvinde, som udførte sit arbejde samvittighedsfuldt med ord fulde af håb, som bliver vel modtaget. Det var også hende, der tog billederne, derfor varierede hun opstillingen, så siden fra Villerup - Audun-le-Tiche ikke så ens ud hver dag. Det tog lang tid for denne kæde at lancere sig, måske for lang tid. Den dag, hvor man endelig havde oplært værktøjerne og operatørerne, den dag, hvor man endelig havde fundet en måde at behandle det pokkers opløsningsmiddel på nogenlunde korrekt vis - der var tale om et par centiliter om dagen, som slap ud og blokerede akkrediteringen - den dag var vi atter midt i en krise, bankkrisen, den som skulle gøre det af med linjen og dens bundfald med to pletskud fra de store mænd.

Fabrikken kunne have udledt radioaktivt materiale, jeg tror ikke jeg lyver, når jeg siger, at landsbyen var fuldkommen ligeglad, at man ville have foretrukket at drikke toiletvand snarere end at udsætte lanceringen af denne linje igen. Der havde ikke været uenighed på partikontoret, vi var ikke særlig miljøorienterede på den tid. Det er vi i øvrigt stadig ikke. Jérémy tilhørte

forårsklassen, som vi kaldte den dengang. En snes unger, som var ankommet i marts-april med deres forældre, som netop var blevet ansat, og som havde genoprettet en ekstra klasse blandt de mindste elever og én i mellemklasserne allerede fra den kommende skolestart.

Han er treogtyve år gammel, Jérémy, et år yngre end Fus. I begyndelsen var de to venner. Fus kunne godt lide ham. Han tog ham med hjem flere gange. Og han tog ellers ikke mange med hjem hos os. Jeg tror, han skammede sig lidt. Over sin mor, som ikke kunne forlade sengen. Over mig måske. Når Jérémy kom, var det en dejlig dag for min kone. Hvis hun havde kræfter til det, stod hun op og lavede vafler eller æbleskiver til dem. Hun brokkede sig lidt til Fus ved at sige, at han godt kunne have givet besked lidt før, så hun kunne have tilberedt dejen tidligere, dagen før, at det ville have smagt meget bedre, men hun endte med at lave sine æbleskiver, som var sprøde og overtrukket med sukker. Der var nogle tilbage til aftensmaden og sågar en skålfuld

til næste dag. Jérémy og Fus blev ved med at ses indtil

de store klasser. Og derefter begyndte Fus at slække på sit skolearbejde. At pjække. Ikke at gå til timerne. Han havde mange gode undskyldninger. Hospitalet. Hans mor. Hans mors sygdom. De sjældne bedringer, som skulle nydes. Hans mors sidste dage. Sorgen over hans mor. Tre lorteår, sjette, syvende, ottende klasse, hvor han så mig fuldkommen magtesløs. Jeg var ude af stand til at tro på noget. Jeg havde mistet al tro på en bedring, som ikke længere kom. Jeg var ikke en gang i stand til at stoppe med at ryge. Ikke længere i stand til at sætte mig ved siden af ham, når han lå og græd på sin seng, ikke længere i stand til at lyve for ham, at sige til ham, at det nok skulle gå med mor, at hun ville komme tilbage. Kun i stand til at lave mad til dem, til ham og hans bror. Kun i stand til at bebrejde mig selv at have fået børn alt for sent. Vi var allerede firetredive begge to, da vores Gillou blev født.

I niende klasse kunne Fus ikke klare det mere. Han droppede de sidste venner fra de gode gamle dage. Fra den tid, hvor lærerne i

de små klasser godt kunne lide ham. Dem i de

store klasser var meget mindre tålmodige. De opførte sig som om, der ikke var noget galt. Som om ungen ikke tilbragte sine søndage på Bon-Secourshospitalet. I starten tog han sine lektier med på hospitalet, sidenhen gjorde han ligesom mig, han satte sig blot tæt ved sengen, han kiggede på sengen, på sin mor i sengen, men især sengen, lagenerne, hvordan de var anrettet. Han bemærkede de små fejl i vævningen, som var opstået efter hyppig kogevaske og brugen af blegemidler. Vi sad der i timevis. Det var hårdt at se på vores lille mor, hun var blevet grim. Hun var firefyrrer år. Man skulle tro, hun var tyve, tredive år ældre. Nogle gange sminkede sygeplejerskerne hende lidt, men de kunne ikke skjule den okkergule farve, som efterhånden indtog hendes ansigt, som viste tegn på dårlig søvn, og især hendes arme, som stak ud under lagenet, og som allerede var ved at dø ud. Lige som mig må han nogle gange have ønsket ikke at tage over på Bon-Secours, ønsket, at det var en

normal søndag, eller tværtimod, at der skete noget usædvanligt, som forhindrede os i at tage turen derud, men det skete aldrig, vi havde intet bedre at tage os til, intet mere presserende, så derfor tog vi afsted for at se vores lilleemor på hospitalet.

Det var kun vores Gillou, som vi nogle gange lavede en aftale for, så han kunne tilbringe eftermiddagen hos naboerne. Når klokken slog otte, efter at aftenmaden var blevet serveret, forlod vi hospitalet og følte lettelse over at være taget derud. Til tider, om sommeren, var vi glade for at have åbnet vinduet. Over at have kunne nyde et af disse øjeblikke, hvor hun var ved bevidsthed, og at have kunne lytte til lydene fra gården med hende. Vi løj over for hende, vi sagde til hende, at hun så bedre ud, og at overlægen, som vi havde mødt på gangen, så tilfreds ud.

Jeg burde ikke desto mindre have taget fat i ham. Jeg så, hvordan det langsomt gik tilbage for ham. Hans skriftlige arbejde var mindre tilfredsstillende, men hvad betød det? Den lille smule energi, jeg havde tilbage, gemte jeg til at fortsætte med at arbejde, fortsætte med at holde facaden over for kollegerne og chefen, bevare den pokkers stilling. Passe på, dødtræt som jeg var, og lidt

bedugget nogle gange, så jeg ikke begik en dumhed. Passe på kortslutninger. Passe på ikke at falde ned. En køreledning sidder højt oppe. Komme hel hjem. For jeg skulle jo tjene til føden til mine to småfyre, holde ud og ikke drikke, førend de

gik i seng. Og så lade stå til. Ikke altid. Men ofte. Sådan gik disse tre år. Bon-Secours, SNCF-lageret i Longwy, af og til det i Montigny, Aubagne – Mont-Saint-Martinlinjen, rangeringen i Woippy, boligen, partikontoret og igen Bon-Secours. Og så turene til Sarreguemines og Forbach, hvor jeg var ude hele natten, og måtte have hjælp fra naboerne, der holdt øje med Gillou og Fus. Fus, som skulle lave mad - dåser med færdigretter, som blot skulle varmes op: "Du passer på, du glemmer ikke gassen, det går ikke, at du sætter ild til hele huset. I går ikke for sent i seng, hvis du har brug for noget, går du over til Jackys, de ved, at I er alene i aften." Fus var stor fra han var tretten. Med en mands ansvar. En god fyr, huset var altid i upåklagelig stand, når jeg kom hjem næste dag. Ikke én eneste gang fik han brug for at gå over til Jacky. Selv da det haglede så voldsomt, at køkkenets veranda

blev ødelagt af isklumper på størrelse med en knytnæve. Selv når Gillou ikke kunne sove, når han var bange, når han ville have sin mor. Fus klarede sig altid. Han gjorde det rigtige. Han talte til

Gillou, vækkede ham om morgenen, tilberedte hans frokost. Og fandt endda tid til at gøre rent efter ham. Under andre omstændigheder, ville det have været et modelbarn, som blev belønnet tyve gange, hundrede gange, tusind gange. Her, med det, der foregik, faldt det mig aldrig ind at takke ham. Kun et "er det gået godt, ingen narrestreger? Vi tager til Bon-Secours på søndag".

Vores lilleemor derimod, hun vidste, hvordan man skulle tage sig af dem, af Fus og Gillou. Hun gik til alle møderne på skolen, insisterede på, at jeg holdt en fridag og tog med. Vi sad altid på første række, klemmt inde bag de små børneskriveborde. Vi lyttede opmærksomt til lærerindens råd. Vores lilleemor tog notater, som hun læste for børnene om aftenen. Hun havde skrevet Fus op til latin, for de dygtigste elever læste latin,

det hjalp med at forstå grammatikken bedre, det var et spørgsmål om opbygning, ligesom matematik. Latin og tysk. De ville få tid til at lære engelsk i ottende. Hun var ambitiøs på

begge sine sønners vegne. "I bliver ingeniører ved SNCF. Det er nogle gode stillinger. I kan også blive læger, men især ingeniører ved SNCF." Da de opdagede sygdommen, havde hun igen talt med mig om børnenes fremtid, men det var i starten. Jeg troede ikke på, at det var kræft, de havde fundet. Det gjorde hun heller ikke, tror jeg. Jeg havde ladet hende tale uden at være opmærksom, derefter var hun ret hurtigt brudt sammen i lidelse, og hun havde ikke talt om det igen. De sidste uger, da hun vidste, at det var slut, havde hun ikke set tilbage på sit liv og havde afholdt sig fra ethvert råd. Hun havde stillet sig tilfreds med at se på os i de korte perioder, hvor hun var ved bevidsthed. Hun observerede os blot uden at smile til os. Hun havde ikke fået mig til at love noget. Hun havde forladt os. Hun havde kæmpet med sin kræft i tre år. Uden

nogensinde at sige, at hun nok skulle klare det. Vores lilleemor var ikke tapper. En gang havde jeg sagt til hende: "Du må gøre det for dine børn – I første omgang vil jeg gøre det for mig", svarede hun mig. Men jeg tror, at hun irriterede lægerne (side 20), ikke var motiveret nok, ikke rapkæftet nok i hvert

fald. De ventede på, at hun strittede imod, at hun sagde ligesom de andre, at hun ville gøre livet surt for den kræft, tvinge den tilbage, hvor den kom fra. Men hun sagde det ikke. Det var noget, der skete i film, noget for de andre. Som de sidste formaninger. Det var for meget for hende. Det var ikke det rigtige liv, det var ikke sådan, at hendes liv var gjort i hvert fald. Så derfor var der ingen der talte til mig om hendes mod ved hendes begravelse.

(...)